

TEVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 43 (1134) 1971 SPALIO-OCTOBER 28

LIETUVIŲ SAVAITRASTIS — LITHUANIAN WEEKLY

941 DUNDAS ST. WEST, TORONTO 3, ONTARIO, CANADA

Tel. 368-6813

Kosyginas ir Kudirka

Pernai rudenį S. Ameriką sukrėtė gėdingas Simo Kudirkos išdavimas sovietams. Šį rudenį S. Amerikos dalyje — Kanadoje pasirodė Sov. Sąjungos premjeras A. Kosyginas. Jo atvykimas visus sudomino, bet nieko nesukrėtė. Vengro G. Matrai fizinis svečio papurtymas tebuvo pavergtųjų tautų protesto sudraminimas, kuris atkreipė viso pasaulio dėmesį, bet laisvųjų sąžinės nesupurtė. Laisvieji kraštai, jų tarpe ir Kanada, ir Sovietų Sąjungą žiūri kaip į normalią valstybę, su kuria reikia palaikyti diplomatinius, ekonominius, kultūrinius santykius. Kad Sov. Sąjunga yra diktatūrinis tautų koležimas, vakariečiai prisimena tikrai jiems naudingomis progomis. Šis požiūris labiausiai jaudina tuos, kurie visa savo būtini pergyvena tautų ir individų likimą sovietinėje vergijoje. Kai Simas Kudirka buvo amerikiečių išduotas, pavergtųjų tautų žmonės laisvame pasaulyje sujudo ir savo užsiedimui įsijudino visą Ameriką. Dabar, kai Kosyginas atvyko į Kanadą, tos pačios atžalos sukruto reikšti protestą prieš sovietinę vergiją. Tie protestai norėjo atkreipti dėmesį ne tik į besilankančių Kremliaus žmonių, bet ir laisvojo pasaulio, kurio valdžios ir veikėjai užmiršta pagrindinį aspektą, būtent, kad Sov. Sąjunga yra tautų pavergėja. Kremliaus atstovai su Kosyginu priešakyje tą aspektą stengiasi užtušuoti, vaidinti taikos bei laisvės gynėjus. Jei Kudirkos žygis tas pastangas demaskavo tarptautiniu mastu, tai Kosyginio žygis stengėsi veikti priešingą linkmę.

Nors Kremliaus "angelai" savo uždavinį stengėsi gerai atlikti, tačiau etninių grupių balso nepajėgė nuslopinti. Nuo pat pradžių jis buvo toks stiprus, kad sklido visais didžiaisiais komunikacijos kanalais. Kiek suvaržytas buvo kaikiurios radijo bei televizijos stotys dėl federacinės vyriausybės spaudimo, bet spauda visai laisvai skelbė faktus apie etninių grupių protestus. Bene ryškiausias balsas pasirodė spalio 18 d. dienraštyje "The Toronto Daily Star". Kai kiti dienraščių vedamieji, ypač "The Globe and Mail", smerkė vengro prasiveržimą pro policijos linijas ir Kosyginio papurtymą, politinių mokslų profesorius James Eayrs minėdamas "Star" paskelbė atvirą laisvą Kosyginui šia antrašte: "Jie protestuoja prieš jūsų tiraniją, ne prieš mūsų, pone Kosyginai!" Jame autorius priminė, kad Kanadoje yra vien slavų apie milijoną, kad daugybė jų yra nukentėjusi nuo komunistinio režimo, kad ir dabar vyksta žydų, ukrainiečių ir kitų persekiojimas. Priminė jis ir baltiečius, sakdamas, kad sovietai okupavo jų kraštus ir siekia jų gyventojus asimiliuoti. Pagaliau šis autorius pažymėjo, esą dalis kanadiečių mano, kad svečio akivaizdoje nedera demonstruoti, tačiau tai esanti klaida. "Jūs (Kosygin) vizitas neturi nieko bendro su Kanados gyventojų svetimu, — rašo J. Eayrs. — Jis buvo sutartas dviejų vyriausybių. Demonstracijos už ar prieš besilankančius valstybininkus yra vienas nedaugelio būdų, kuriais mūsų piliečiai gali dalyvauti užsienio politikoje. Žinodamas baltius faktus, už kuriuos esate atsakingas, aš negalėčiau pereiti kiton pusę gatvės ir paspausti Jūsų rankos, juo labiau dalyvauti kultūrinuose mainuose, kurie gali būti sutarti Jūsų vizito proga."

Taip, prof. J. Eayrs atspėjo — buvo pasirašyta sutartis, apimanti ir kultūrinius mainus. Etninėms grupėms, kurių Kanadoje yra milijonai, tai nauja raktis, paruošta dabartinės vyriausybės. Etninės grupės su skaudančia širdimi seka premjero P. E. Trudeau užsienio politiką, kuri labai sumažino Kanados įsipareigojimus Vakarų gynybai, pasuko sovietinio bloko link ir praėjusią savaitę paskelbė naują liniją: Kanados santykiai su Sov. Sąjunga turi būti lygiai glaudūs, kaip ir su JAV-mis. Iki šiol Kanada, ypač ekonominėje srityje, turėjo glaudžiausius ryšius su JAV-mis. Panašiai ir politinėje srityje. Ar tai buvo įmanoma su sovietais, tenka labai abejoti. Kanadai tai gali reikšti sunkius laikus. Prie to prisidės vadovai "kultūriniai mainai", kurių priedanga sklis ir taip jau gausi sovietinė propaganda bei dar labiau išplis šnipinėjo tinklas. Visa tai skaudina širdį daugybei kanadiečių, ypač etninėm grupėm. Šis politinis mostas ateina kaip tik tuo metu, kai vyriausybė paskelbė visai gerą programą etninių grupių kultūrai remti. Viena ranka ji glosto, kita plaka. Dėlto skirtingai atsiliepia ir etninės grupės — už paramą jų kultūrai — yes, už tokia užsienio politiką — no! Už paramą jos dėkoja, o prieš užsienio politiką protestuoja. Tie protestai primena ne tikitai Kremliaus piktadarybes, bet ir dabartinės Otavos vyriausybės perdidelį bendradarbiavimą su tautų pavergejais. Simo Kudirkos balsas savo žygio tragikumu priminė, kad tautų koležimas tebėra nesugriautas. To neturėtų pamiršti ne tik kaliniai, bet ir laisvieji vakariečiai, ypač jų vadai. Jų pareiga ne stiprinti Kosyginio imperiją ir jos vergiją, bet siekti laisvės ir nepalikti nevylyje pavergtųjų.

KANADOS IVYKIAI

Rinkimų laimėtojai ir pralaimėtojai

Ontario provincinius rinkimus laimėjo naujas konservatorių vadas ir premjeras William Davis, konservatorių atstovų skaičius nuo turėtų 69 padidins iki 78. Abi opozicines partijas ištiko skaudus pralaimėjimas. R. Niksono liberalai, praradę 8 atstovus, dabar parlamente turės tik 20. NDP socialistų atstovų skaičius sumažėjo tik vienu iki 19, tačiau jų vadą S. Lewis išliko asmeninė nesėkmė — socialistų požiūriu saugioje Scarboro rinkiminėje apylinkėje jis savo pagrindinį varžovą konservatorių R. Kirkupą įveikė tik nežymia 166 balsų dauguma. Rinkimų rezultatai dar gali pasikeisti, kai bus perskaiciuoti nežymūs laimėjimų balsai. Mūsų tautietė Laima Svėgdaitė, liberalų partijos kandidatė Toronto High Parko rinkiminėje apylinkėje, užėmė trečią vietą su 4.284 balsais. Pirmoji vieta su 16.509 balsais teko socialistui dr. M. Shulmanui, antrąją — su 9.228 balsais Y. Shymko. Pirmasis yra žydų kilmės milijonierius, sensacijų gaudytojas parlamente, asmeninės reklamos mėgėjas spaudos puslapiuose. Antrasis — mokytojas, ukrainiečių veikėjas Toronte. A. Kosyginio užpuolimo Otavoje pagarsėjęs vengras socialinio kredito atstovas G. Matrai tegevo 230 balsu. Atrodė, L. Svėgdaitė pakenkė pavėluotais

įsijungimas į rinkiminį vajų, stoja finansinės paramos, balsuotojų staigus nusiklumpimas nuo liberalų, stiprus konkurentai ir kitos priežastys. Prie W. Davis pergalės prisidėjo balsavimo (ir gerimo!) teisės suteikimas jaunimui nuo 18 metų amžiaus, didesnis dėmesys ekonominiams reikalams, dinamika veikla, protestantų sujungimas prieš katalikus, stipri propaganda. Jis pabrėžė ypač žiemos darbų gausinimą, mokesčių sumažinimą ir nutylėjo amerikiečių bendrovių kontrolę Ontario provincijoje, propagatą socialisto S. Lewis ir liberalo R. Niksono. Galimas dalykas, liberalų pralaimėjimui turėjo įtaką nevykusio federacinio premjero P. E. Trudeau ekonominė politika, pavėluotas mokesčių sumažinimas ir pastaruoju metu pradėjęs kristi jo asmeninis prestižas. Didžiasias darbo unitas sukrėtė NDP pralaimėjimai dviejose unitų dominuojančiose centruose — Ošavoje ir Brantforde. Kandidatų Ošavoje buvo C. Pilkey, unitų darbuotojas. Amerikietiškos automobilių gamintojų unitos Kanados skyriaus vadovas D. McDermott atvyrai prisipažino, kad daugelis unitos narių balsavo už konservatorių partiją. Nusivylimas priežastis unitų persama ir finansiškai remiama NDP socialistų partija

Toronto lietuvių kapinių įsteigėjas bei tvarkytojas kun. Petras Ažubalis, šv. Jono Kr. parapijos klebonas, šventina naujai pastatytus paminklus. Nuotrauka V. Pranaičio

Didelė draugystė, nemažesni protestai

Premjero P. E. Trudeau pradėta bičiulystė Maskvoje liko užantspauduota sutartimi Otavoje

Kanados spauda nemažą dėmesį skiria Sovietų Sąjungos premjero A. Kosyginio vizitui, nors Uplands aviacijos bazėje prie Otavos jį sutiko tik premjeras P. E. Trudeau, nedidelis skaičius oficialių pareigūnų, spaudos, radijo ir televizijos atstovai. Nei aerodrome, nei pakelėse minios nebuvo matyti. Kritiškai buvo priimtas televizijos ekranuose parodytas abiejų premjerų rusiškos meškos stiliaus pasibučiavimas į žandus. Toks glėbėsčiavimasis yra įprastas Maskvoje, kai L. Brežnevai, A. Kosyginas ar N. Podgornas pasitinka satelitinių kompartijų vadus.

Vengro šuolis

Kanadiečių dėmesį A. Kosyginui sustiprino prie parlamentų rūmų įvykęs netikėtas incidentas — 27 metų amžiaus vengro Geza Matrai staigus prasiveržimas pro RCMP pareigūnus ir KGB agentus prie A. Kosygin. Užsokęs iš užpakalio, vengras apglėbė premjerą, kuris kiek susvyravo, bet neparvėrė. Pareigūnų sutramdytas vengras šaukė: "Laisvę Vengrijai!" G. Matrai yra 1956 m. vengrų sukilimo dalyvis, su tėvais ir seserimi pabėgęs į Vakarų ir imigravęs Kanadon. Albertos universitete jis yra įsteigęs Antibolševikinio

mentas pirmiausia turės patvirtinti jau paskelbtą provincinio pajamų mokesčio sumažinimą 3%, planuojamą \$98 milijonų vyriausybės programą, kurios dėka tikimasi parūpinti darbo 42.000 darbininkų žiemos mėnesiais. Atsisakydamas prieš JAV nukreiptos ekonominės politikos W. Davis žada atidaryti specialią Ontario vyriausybės atstovybę Vašingtone, kur ji rūpinsis eksporto padidinimu ir amerikiečių investicijomis Ontario provincijoje.

Kvebeko kultūrinių reikalų departamentas yra sudares komitetą su metiniu \$20.000 biudžetu padėti kitų provincijų prancūziškiems laikraščiams. Iš Kvebeko bus atsiųsti techniniai ir administraciniai specialistai. Laikraščius žmonėms bus sudarytos sąlygos lankytis ir tobulintis savo specialybėje Kvebeke. Tokios paramos susilauks net ir du prancūzių kalba JAV leidžiamieji laikraščiai — "Le Travailleur" Worcester, Mass. ir "L'Action" Manchester, N.H.

Jaunimo Sąjunga, Toronte įsijungė į antikomunistinę Edmund Burke Draugiją. Ontario provincinio parlamento rinkimuose G. Matrai atstovavo socialinio kredito partijai Toronto High Park rajone, kur liberalų kandidatė buvo lietuvaitė Laima Svėgdaitė.

G. Matrai įvykdytas premjero A. Kosyginio užpuolimas nebuvo atentatas, bet tik bandymas pagąsdinti P. E. Trudeau svečią ir priminti kanadiečiams sovietinę Vengrijos okupaciją. RCMP pareigūnai pas G. Matrai nerado jokio ginklo. Teisme jis buvo apkaltintas eliniu užpuolimu. A. Kosyginui tuojau pat atsispręs premjeras P. E. Trudeau, incidentą pavadinęs gėdos dėmes Kanada ir metęs priekaištą etninėm grupėm, kad jos vis dar neužmiršta praeities ir nesilaiko kanadiečių įstatymu.

Tenka sutikti, Kanada visada respektuoja savo svečius. Tačiau šiuo atveju A. Kosyginas yra ne tiek Kanados, kiek paties premjero P. E. Trudeau svečias. Nei perimdamas liberalų partijos vadovybę, nei skelbdamas federacinio parlamento rinkimus, nei pagaliau priešrinkiminiame vajuje premjeras P. E. Trudeau nesitiekė atskleisti savo bičiulystės planų su Sovietų Sąjunga. Tokių įgaliojimų jis kanadie-

čių jis nėra gavęs. Todėl nevieną kanadiečių vertė susimąstyti premjero P. E. Trudeau pareiškimą, kad Kanada su Rusija nori tokių pat draugiškų ryšių, kaip ir su JA Valstybėmis.

Kritikavo Ameriką

Svečias A. Kosyginas, matyt, paskatintas P. E. Trudeau superbičiuliškų žodžių, tuojau pat atsilygino JAV kritika, kuri gali tapti meškos paslauga jei ne visai Kanadai, tai bent dabartiniam jos premjerui. Neminėdamas mūsų pietinio kaimyno tikrojo vardu, A. Kosyginas kritikavo prez. R. Niksono ekonominę politiką, didinančią bedarbių skaičių pasaulyje ir Kanadoje. Klivuo bevardžiam Vašingtonui ir už Vietnamo karą, ir už įtampą Artimuosiuose Rytuose, nors prie šių įvykių nemažiau pirštus yra prikišusi ir Sovietų Sąjunga.

Federacinėje parlamente protestą prieš A. Kosyginą kalbą pareiškė konservatorių atstovas Eldon Williams, atskleidždamas sąmoningą Maskvos kišimąsi į Kanados ir JAV santykius tokiu momentu, kai tarp Vašingtono ir Otavos vyrauja didoka įtampa. E. Williams labiausiai pasipiktino P. E. Trudeau tyla.

Kultūriniai mainai ir žydai

Sampano tostu iš \$28 vertės bonkos A. Kosyginas su P. E. Trudeau užbaigė naujos sutarties pasirašymą. Pagal šią sutartį Sovietų Sąjunga ir Kanada keisis mokslininkais, moksline informacija, profesoriais, studentais, rašytojais, bibliotekininkais, menininkais ir sportininkais. Sutarties vykdymą prižiūrės mišri sovietų ir kanadiečių komisija, susirenkanti posėdžiams kas dveji metai. Minėtoji sutartis buvo pasirašyta ketverių metų ir bus laikoma atnaujinta, jeigu kuri nors pasirašiusi pusė iš anksto neįteiks pareikšimo jai nutraukti. Sutarties tikslas — santykių gerinimas tarp demokratinės Kanados ir diktatūrinės Sovietų Sąjungos.

Apie 7.000 žydų tvarkinga demonstracija Otavoje bandė atkreipti A. Kosyginio dėmesį į sovietų tautiečių persekiojimą Sovietų Sąjungoje, emigracijos Izraelin suvaržymus. Kai šis klausimas pagaliau buvo iškeltas spaudos konferencijoje, A. Kosyginas griebėsi iš anksto pareigų atleistą ministrį In

Pasaulio įvykiai

JUNGTINIŲ TAUTŲ SPRENDIMO LAUKIA KOMUNISTINĖS KINJOS išleidimo klausimas. Dėmesio centre yra dvi rezolucijos — Albanijos ir JAV. Komunistinės Kinijos bičiulė Albanija yra pasisakiusi už Pekingo priėmimą į Jungtines Tautas ir Formozos pašalinimą. JAV ambasadorius G. Bush siūlo kompromisinį sprendimą — komunistinės Kinijos išleidimą ir tautinės Kinijos palikimą, nors pastaroji šiuo metu valdo tik Formozos salą. Albanijos rezolucijai sustabdyti Vašingtonas planuoja reikalauti, kad toks svarbus klausimas turi būti sprendžiamas dviejų trečdalių balsų dauguma. Tiek balsų Albanijos rezolucijai negalėtų surinkti, tačiau šiandien niekas nėra tikras, kad Amerikai pavyks balsavimo keliu išsikvoti minėtą dviejų trečdalių balsų formulę. Prieš ją jau yra pasisakiusios dvi ligšiolinės JAV sąjungininkės — Britanija ir Kanada. Sovietų Sąjunga, nepaisydama ideologinių nesutarimų, taip pat remia komunistinę Kiniją ir reikalauja Formozos pašalinimo. Vašingtono dviejų Kinijų politika yra savotiška mįslė, turint galvoje prez. R. Niksono siekiamą suartėjimą su komunistine Kinija ir jo patarėjo H. Kissingerio antrą kelionę į Pekingą prezidento viešnagės detalėms aptarti. Daug kam atrodo, kad Kinijos išleidimo į Jungtines Tautas klausimu yra padarytas slapstas susitarimas tarp Vašingtono ir Pekingo.

Nors Kinija reikalauja Formozos pašalinimo iš Jungtinių Tautų, galimas dalykas, ji yra padariusi slapta nuolaidą Amerikai ir sutikusi su Formozos palikimu. Tokiu atveju būtų visiškai suprantama kieta Vašingtono laikysena dviejų Kinijų klausimu H. Kissingerio išvykimo iš vakarės ir jo viešnagės metu Pekinge. Aštraus Sovietų Sąjungos protesto susilaukė prieš jos atstovybę Jungtinės Tautos nukreipti Žydų Savisaugos Sąjungos veiksmas. Du paaugliai sudaužė stiklines duris, sieną aptaškė juodais dažais, o kiti du žydai bandė nuleisti Sovietų Sąjungos vėliavą prie Jungtinių Tautų rūmų. Keturi šūviai buvo paleisti į sovietų atstovybės langus vienuoliktame aukšte, kur tuo metu sovietų diplomatų vaikų žiūrėjo televiziją. Niujorko policija suėmė rabinu besiruošiantį tapti 18 metų amžiaus studentą I. Jaroslawicz. Sovietų ambasadorius J. Malikas apkaltino Izraeli Žydų Savisaugos Sąjungos veiksmų skatinimu ir rėmimu.

NOBELIO PREMIJOS

Siemtinė Nobelio taikos premija buvo paskirta V. Vokietijos kancleriui W. Brandtui už jo suartėjimą su Maskva ir Varšuva, nors pasirašytos sutartys dar nėra ratifikuotos ir jų įtaka tūkstant metų nežinoma. V. Vokietijos parlamento premijos paskyrimą sutiko ovacijomis, bet nemažas atstovų skaičius į jas neįsijungė ir net nesitiekė W. Brandto pagerbti atsisojimu. Kaikurie opozicinių partijų nariai Bonnos sutartis su Maskva ir Varšuva laiko Vokietijos reikalų išdavimu. Jie, žinoma, negalėjo nepastebėti, kad siemtinė Nobelio literatūros premija buvo paskirta Čilės komunistui poetui P. Nerudai, savo eilėraščių garbinusiam Mao, F. Castro ir jau mirusį S. Korėjos kompartijos vadą Ho Chi-Minh. Laimėjimą jam atnešė ne tie eilėraščiai, bet 1950 m. išleista didžiulė poema "Canto General" ("Bendroji daina"). Marksistas prez. S. Allende poetą į diplomata P. Nerudą yra paskyręs Čilės ambasadorium Prancūzijai. P. Neruda 1953 m. yra gavęs sovietinės taikos Lenino premiją. Nors jis pasisakė prieš Maskvos suorganizuotą invaziją į Čekoslovakiją, bet liko ištikimas Kremliaus ideologinei linijai.

DIKTATūra KAMBODIJOJE

Kambodijos premjeras maršalas Lon Nol suspendavo parlamentą ir paskelbė karo lauko stovį, įvesdamas visišką diktatūrą. Per radiją pasakytoje kalboje jis pabrėžė, kad šių priemonių privertė imtis susirūpinimas krašto ateitimi. Demokratinė sistema Kambodijai būtų atnešusi neišvengiamą pralaimėjimą, nes kraštą yra infiltravę priešai. Karo lauko stovio įstatymai leidžia suėmimus vyriausybės nuožium, panaikina susirinkimų, kalbos, spaudos ir net susirašėjimo laisvę. Kadangi pats premjeras L. Nol dar nėra pilnai pasveikęs po turėtų širdies priepuolio, ministrų kabinetui vadovauja Tim Nguom, pakeltas iš pareigų atleistas ministris In

Rice universiteto prof. dr. John W. Freeman Houstone sušauktą spaudos konferenciją pranešė, kad erdvėlaivius "Apollo XII" ir "Apollo XIV" mėnulyje palikti instrumentai š. m. kovo 7 d. užregistravo 10 kv. mylių didumo vandens garų debesį. Spėjama, jog vanduo geizeriui išsiveržė iš mėnulio gelmių. Lig šiol buvo manoma, kad mėnulis yra vandens neturintis didžiulis dykuma. "Apollo XV" erdvėlaivio astronautų plk. D. Scott ir plk. lt. J. Irwin žemėn atvežtas kristalinis mėnulio akmuo yra 4,15 milijono metų senumo. Už kitus žemėn atgabentus mėnulio akmenis jis yra senesnis 150 milijonų metų. Saulės sistemos amžių mokslininkai matuoja 4,6 milijono metų. Tas kristalinis akmuo patvirtina šią teoriją ir mokslininkų spėjimą, kad mėnulis kadaise buvo suldytas nepaprastai augštos temperatūros.

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

PAUGLIŲ POKSTAS

Autoinspekcijos vyr. inspektorius Bronius Kaulinskas "Tiesos" 237 nr. skaitytojus supažindina su liūdnu pasibaigusiu dviejų paauglių pokštų plente Ukmergė—Utena. Gegužinėje išgėrę po bonkų vyno, namo grįžo Leliūnų vidurinės mokyklos septyniolikos Eugenijus Augulis ir Anykščių rajono Diktoriai kolchozo septyniolikmetis traktorininkas Sigitas Sapola. Pakelę, prie autobuso sustojusios vietos Diktoriai kaimė, jie aptiko rastų krūvą ir nutarė jais "užverti" plentą. Užkrito ant plento didžiulį rastą, o pakraščiuose dar pridėjo akmenį ir išrūtą cementinę plokštę, kad joks automobilio vairuotojas negalėtų pravažiuoti. Br. Kaulinskas rašo: "Abu „pokštinkai“, pasislėpę krūmeliuose, laukė. Netrukus nuo Ukmergės pusės tamsa perskrodė žibintų šviesa. Kas gi bus? Jau buvo galima atskirti „Javos“ motoro užsį. Eugenijus ir Sigitas vis laukė... Motociklas nelėtino greičio. Jo žibinto akis iš toli negalėjo matyti tamsaus, su asfaltu susiliejančio rasto. O kai liko vos keliolika metrų, buvo vėlu... Nakties tamsoje nuaidėjo saizus metalo džežgės... Netrukus vėl įsivaro nakties tyla. Tik sulaužyto motociklo žibintas tebeskleidė šviesa, nutviekdamas ant kelio du nejudančius tamsius kauburėlius... Ties kauburėliais — vietoje žuvęs dvidešimtmetis Algimantas Razinskas, besiruošias stoti į Vilniaus pedagoginį institutą, ir sunkiai sužeistas Vilniaus „Botių“ restorano virėja Bronė Nargėlaitė. Abu „pokštinkai“, užot pasirūpinę pagalba savo aukoms, pabėgo iš nelaimės vietos. E. Augulis ir S. Sapola buvo sušukti, sumiti ir dabar kalbėjė me laukia teismo.

"ISRADEJŲ SALONAS"

Taip buvo pavadinta spalio pabaigoje Vilniuje surengta paroda, kurioje savo darbus išstato apie 400 autorių. Daugiausia jų buvo gauti iš mašinų ir prietaisų gamintojų. Dėmesio centre — prof. K. Ragulskio vadovaujamas Kauno politechnikos instituto darbuotojų grupės sukurta įrenginys pagerinti magnetinio išrašo kokybę, Vilniaus metalų pjūvio eksperimentinio instituto inžinieriai A. Janušauskas ir M. Leonavičius dantratų frezavimo staklės su fotoelemento valdoma pavarą. Kiti išradimai lietė širdies chirurgijos patobulinimus, automatinį informacijos skaitymą, kelmų rovimio mechanizimą, dėmių pašalinimą iš drabužių ir visa eilę kitų reikšmingų darbų. Praėjusieji penkmetį išradėjų teisės buvo pripažinti 909 lietuviams.

TERŠIA VANDENIS

Prokuroro A. Kairėlio rašinį apie tebevykdomą Lietuvos upių ir ežerų teršimą paskelbė "Valstiečių laikraštis" spalio 12 d. A. Kairėlis pateikia kelis konkrečius pavyzdžius, pradedamas Marijampolėje: "Kapskų siesto gamyklos Kalvarijos cecho meistras V. Sanda paliepė darbininkams užtaisyti prakiurusį vamzdį siesto šaldymo kameroje. Darbu buvo blogai pasirodęs, ir suvirinimo metu teko sustabdyti kompresorių. Sustabdyti jis vamzdžio ištekėjo amoniakas, kuris pateko į šėsupę. Keturių kilometrų ruožė upėje išnuodyta visa gyvūnija. Jonavos azotinių trąšų gamyklos aparatūrininkė V. Lukoševič užteršė vandenį siurbli patikėję mokinėi S. Gilienė, nepažūrė, kaip ši dirba. Ir vėl liūdnas rezultatas. Vien išnuodytų Neriję žu-

tebevykdomą Lietuvos upių ir ežerų teršimą paskelbė "Valstiečių laikraštis" spalio 12 d. A. Kairėlis pateikia kelis konkrečius pavyzdžius, pradedamas Marijampolėje: "Kapskų siesto gamyklos Kalvarijos cecho meistras V. Sanda paliepė darbininkams užtaisyti prakiurusį vamzdį siesto šaldymo kameroje. Darbu buvo blogai pasirodęs, ir suvirinimo metu teko sustabdyti kompresorių. Sustabdyti jis vamzdžio ištekėjo amoniakas, kuris pateko į šėsupę. Keturių kilometrų ruožė upėje išnuodyta visa gyvūnija. Jonavos azotinių trąšų gamyklos aparatūrininkė V. Lukoševič užteršė vandenį siurbli patikėję mokinėi S. Gilienė, nepažūrė, kaip ši dirba. Ir vėl liūdnas rezultatas. Vien išnuodytų Neriję žu-

ST. CATHARINES, ONTARIO

KARIUOMENES SVENTĖ. Lapkričio 23 minėjimą rengia Niagaros pusiasalio ramovėnė Slovakų salėje (Welland-Page g-vių sankryža) lapkričio 13, šeštadienį, 7 v.v. Programoje: vėliavų įnešimas, Kanados himnas, žuvusių pagerbimas, malda (kun. J. Liauba, OFM), prof. A. Musteikių paskaita, organizacijų atstovų žodis ir meninė dalis, kurią atliks ansamblis "Nemunas". Jis suvaidins vieno veiksmo vaizdelį R. Bartytės "Tautos didvyriai" (Simo Kudirkos teismas). Po to bus vaikiš visiems minėjimo dalyviams. Tokia sistema yra praktikuojama pas kitataučius, tad kodėl

Kanados Lietuvių Dienos proga suvažiavęs jaunimas pasirodęs eisenai prie nežinomojo kario paminklo St. Catharines, Ont., mieste. Nuotr. M. Rusino

SVIEŽIA MESA — DESROS — SKANUMYNAI

R. Denninger Limited
284-288 King St. E. — 528-8468 — 740 Upper James St. — 389-4113
Hamilton — Ontario

VISI I HAMILTONO MERGAIČIŲ CHORO "AIDAS"

KONCERTAS ŠOKIUS

lapkričio 6, šeštadienį,

Jaunimo Centro salėje,

48 Dundurn St. N., Hamiltone

PROGRAMOJE:

- Mergaičių choras "Aidas"
- Solistas V. Verikaitis
- Akompaniatorius J. Govėdas
- "The Cavaliers" orkestras
- Turtingas bufetas, baras ir įvairi loterija

Kviečiame Toronto, Hamiltono, St. Catharines ir kitų apylinkių visuomenę dalyvauti. Gausiu dalyvavimu paremkime jaunimą. Choro tėvų komitetas

Koncerto pradžia

7.30 v. v.

Bilietai kainą:

suaugusiems — \$2.50
studentams — \$1.00

HAMILTON, ONT.

MERGAIČIŲ CHORO "AIDAS" koncertas kartu su sol. V. Verikaitiu įvyks š. m. lapkričio 6 d. Jaunimo Centro salėje. Po koncerto, grojant "The Cavaliers" orkestrui, bus smagus šokiai. Visi skirtime tą šeštadienį šiam mergaičių koncertui. Dažnai mėgstame pakalbėti apie jaunimą, kaltindami, kad jis nesijungia į lietuvišką veiklą. Hamiltono mergaitės beveik visos įsijungė į jaunimo chorą. Jos su didele meile ir pasiaukojimu lietuviškai dainai lanko repetitijas ir dalyvauja koncertuose. Jos, besiruošdamos įvairiems pasirodymams, praleidžia po kelias valandas savaitėje. Tad jauskime pareigą savo gausiu dalyvavimu paremti jų darbą ir ryžtą išlikti tikromis Lietuvos dukromis. Koncerto pradžia 7.30 v. v. Bilietai kainą: suaugusiems — \$2.50, o studentams — \$1.00. J. P.

LONDON, ONTARIO

LIETUVIS TELEVIZIJOS PROGRAMOJE. Mažosios mūsų kolonijos augina žymią dalį talentingų jaunių, kurie nepasiekė didmiesčių skubų jūroje. Londonas gali teisiškai didžiulis akademinių, šokančių ir sportuojančių jaunimui. Vienas iš gabių jaunųjų yra Eugenijus Bersėnas, kuris, šalia talinkinavimo savo tėvų gražiam tabako ir obuolių ūkyje prie Mount Brydges, stipriai reikišias savo mokyklos, Strathroy gimnazijos, gyvenime. Jis yra šios gimnazijos laikraščio narys ir korespondentas, aplankęs bei aprašęs Ontario Place dar prieš šis atidarymą. Mokyklos rūmose bei už jos įsijungė akademiniui pranašumui, lietuvių ir anglų kalbų vartojimu. Neveltui jis buvo parinktas sudarant Strathroy gimnazijos ketveriukę tarpmokykliniame televizijos "Reach for the Top" konkurse. Ši ketveriukė, sudaryta iš E. Bersėno, M. Eedy, N. Zima ir G. Huisman, nugalėjo Stratfordo (Northwestern) augstienosios mokyklos studentų kvartetą 305:120 ir "išsikovoję" tolimosios varžybas, kurios televizijai bus užkorduotos 1972 m. sausio 29 d. Dabartinis konkursas laimėjimas buvo įkorduotas Londono CFPL-TV 10 kanalo studijoje spalio 16 d. Buvo rodomas 21 d. 5.30 v. p. p. dešimtajame kanale. Eugenijus tiek dabar, tiek šeštadienį Londono mokykloje, kaip ir jo seserys Zita ir Sigit, pasižymi grynai lietuvių kalba. Šeštadienį mokyklą jis yra baigęs pirmuoju mokiniu. Z.

"HOLIDAY FESTIVAL", rengiamas Folk Arts Council, įvyks sekmadienį, lapkričio 28 d., 2-7 v. v., Centennial pastato abiejose salėse. Numatoma įdomi parengimo programa, atliekama svečių iš kitų apylinkių, būtent, garsiosios estų gimnazijų grupės iš Toronto, dalyvavusios ir Expo programoj Japonijoje, ukrainiečių taut. šokių grupės iš St. Catharines ir latvių dainų bei instrumentų ansamblio. Galimas dalykas, kad dalyvas ir pora Londono grupių. Programa bus atlikta du kartus. Didžiojo koncertų salėje vyks programa ir įvairių tautybų tautodailės paroda. Čia bus galima įsigyti ir rečiau

LIETUVIS TELEVIZIJOS PROGRAMOJE. Mažosios mūsų kolonijos augina žymią dalį talentingų jaunių, kurie nepasiekė didmiesčių skubų jūroje. Londonas gali teisiškai didžiulis akademinių, šokančių ir sportuojančių jaunimui. Vienas iš gabių jaunųjų yra Eugenijus Bersėnas, kuris, šalia talinkinavimo savo tėvų gražiam tabako ir obuolių ūkyje prie Mount Brydges, stipriai reikišias savo mokyklos, Strathroy gimnazijos, gyvenime. Jis yra šios gimnazijos laikraščio narys ir korespondentas, aplankęs bei aprašęs Ontario Place dar prieš šis atidarymą. Mokyklos rūmose bei už jos įsijungė akademiniui pranašumui, lietuvių ir anglų kalbų vartojimu. Neveltui jis buvo parinktas sudarant Strathroy gimnazijos ketveriukę tarpmokykliniame televizijos "Reach for the Top" konkurse. Ši ketveriukė, sudaryta iš E. Bersėno, M. Eedy, N. Zima ir G. Huisman, nugalėjo Stratfordo (Northwestern) augstienosios mokyklos studentų kvartetą 305:120 ir "išsikovoję" tolimosios varžybas, kurios televizijai bus užkorduotos 1972 m. sausio 29 d. Dabartinis konkursas laimėjimas buvo įkorduotas Londono CFPL-TV 10 kanalo studijoje spalio 16 d. Buvo rodomas 21 d. 5.30 v. p. p. dešimtajame kanale. Eugenijus tiek dabar, tiek šeštadienį Londono mokykloje, kaip ir jo seserys Zita ir Sigit, pasižymi grynai lietuvių kalba. Šeštadienį mokyklą jis yra baigęs pirmuoju mokiniu. Z.

"HOLIDAY FESTIVAL", rengiamas Folk Arts Council, įvyks sekmadienį, lapkričio 28 d., 2-7 v. v., Centennial pastato abiejose salėse. Numatoma įdomi parengimo programa, atliekama svečių iš kitų apylinkių, būtent, garsiosios estų gimnazijų grupės iš Toronto, dalyvavusios ir Expo programoj Japonijoje, ukrainiečių taut. šokių grupės iš St. Catharines ir latvių dainų bei instrumentų ansamblio. Galimas dalykas, kad dalyvas ir pora Londono grupių. Programa bus atlikta du kartus. Didžiojo koncertų salėje vyks programa ir įvairių tautybų tautodailės paroda. Čia bus galima įsigyti ir rečiau

Prieš porą metų iš Montrealio Londono atskėlė ir čia atidarė savo kabinetą jaunas dantų gydytojas dr. A. E. Tingins. Ir per šį trumpą laiką jau teko girdėti palankių atsiliepimų, liečiančių jo profesinį patarimą, ypač dirbtinių dantų pritaikymą. Tokius atsiliepimus teko girdėti ne tik iš lietuvių, bet ir iš kitataučių. Dr. A. E. Tingins šį rudenį vedė Diana Forsner iš Nova Scotia. Sutuoktuvės įvyko Londone, Trinity Lutheran Church. Jaunoji irgi dirba medicinos tarnyboje — yra gailestingoji sesuo. Jaunavedžiams linkime laimingo gyvenimo! D. E.

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS "TALKA"

830 Main St. East, tel. 544-7125

Darbo valandos:	Mokame už:
pirmadieniais 10 — 5 v.p.p.	depozitus 5%
antradieniais 10 — 5 v.p.p.	šėrus ir sutaupas 6%
trečiadieniais 10 — 5 v.p.p.	už vienu metų terminuotus indėlius 6½%
ketvirtadieniais 10 — 5 v.p.p.	ir virš \$10.000 — 3 metams 7%
penktadieniais 10 — 7 v.vak.	Duodame:
šeštadieniais 9 — 12 v.p.p.	asmenines paskolas iš 10%
Liepos ir rugpjūčio mėnesiais	nekiln. turto paskolas iš 8½%
šeštadieniais "Talka" uždaryta.	

Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda. Nemokamas pilnas čekių patarnavimas. Parduodame "American Travelers" čekius. Užtikrintas indėlių saugumas. Kapitalas — virš \$2.800.000.

Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda. Nemokamas pilnas čekių patarnavimas. Parduodame "American Travelers" čekius. Užtikrintas indėlių saugumas. Kapitalas — virš \$2.800.000.

Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda. Nemokamas pilnas čekių patarnavimas. Parduodame "American Travelers" čekius. Užtikrintas indėlių saugumas. Kapitalas — virš \$2.800.000.

Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda. Nemokamas pilnas čekių patarnavimas. Parduodame "American Travelers" čekius. Užtikrintas indėlių saugumas. Kapitalas — virš \$2.800.000.

Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda. Nemokamas pilnas čekių patarnavimas. Parduodame "American Travelers" čekius. Užtikrintas indėlių saugumas. Kapitalas — virš \$2.800.000.

Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda. Nemokamas pilnas čekių patarnavimas. Parduodame "American Travelers" čekius. Užtikrintas indėlių saugumas. Kapitalas — virš \$2.800.000.

Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda. Nemokamas pilnas čekių patarnavimas. Parduodame "American Travelers" čekius. Užtikrintas indėlių saugumas. Kapitalas — virš \$2.800.000.

Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda. Nemokamas pilnas čekių patarnavimas. Parduodame "American Travelers" čekius. Užtikrintas indėlių saugumas. Kapitalas — virš \$2.800.000.

LIETUVIAI PASAULYJE

J. A. Valstybės

DR. K. SIDLAUSKAS ir dr. J. Genys atstovavo Amerikos Lietuvių Tarybų visų Amerikos etninę grupių konferencijoje Vašingtone, Statler-Hilton viešbutyje. Tarybos atstovams pavyko praversti Baltijos valstybėms labai palankią politinę rezoliuciją, iškeliančią Baltijos tautų specialią padėtį tarp kitų pavergtų tautų. Rezoliucijoje paminimos Baltijos valstybės, kurių laisvės byla kelti skatinama prezidentas Niksonas, kai jis kitais metais lankysis Maskvoje.

BATUNO ORGANIZACIJA specialiu memorandumu Jungtinių Tautų ambasadorius priminė, kad rugsėjo 22 d. sukako 50 metų nuo Tautų Sąjungos įsteigimo. Šios veiklą 1946 m. sustabdžiusios organizacijos darbą dabar tęsia Jungtinės Tautos. Memorandume pabrėžiama, kad Tautų Sąjungos narėmis buvo Latvija, Lietuva ir Estija, kurias dabar yra okupavusi Sovietų Sąjunga. Ambasadoriai prašomi paremti Baltijos tautų laisvės siekius ir suteikti joms laisvo apsisprendimo teisę. BATUNO pirm. K. Miklas gavo atsakymą iš JAV ambasadoriaus G. Bush, žadanį atitinkamomis progomis priminti sovietams ir pasauliui, kad Sovietų Sąjungoje esančios tautos turi tą pačią laisvo apsisprendimo teisę, kaip ir kolonijiniai kraštai.

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS metinis suvažiavimas — lapkričio 13 d. Čikagoje, Midway House patalpose, 5400 So. Cicero Ave. Suvažiavimo išvakarėse atstovų priėmimo ir susipažinimo bus Čikagos ALTOS būstinėje. Lapkričio 14, sekmadienį, bus pamaldos katalikams ir evangelikams.

M. K. ČIURLIONIO SESUO Valerija Čiurlionytė-Karuzienė spalio 3 d. atskrido į Čikagą pas savo sūnų Karuzą.

REAGUODAMAS I PRIENŲ KATALIKŲ pasirašytą memorandumą Maskvai ir kun. J. Zdebskio suėjimui, VLIKas atitinkamus raštus su "New York Times" pranešimo kopija pasiuntė Jungtinių Tautų žmogaus teisių komitetui pirm. princui Sadruddin Aga Khanui, "Amnesty International" organizacijai ir kardinolui J. Mindszenty fondui St. Louis, Mo.

LF BICIULIŲ Rytų apygardos suvažiavimas bus lapkričio 13 d. Brooklyne, Angelų Karalienės parapijos salėje. LB Biciulių Niujorko skyrius ir LB Woodhaven apylinkės valdyba Kolumbo vyčių salėje rengia bendrą vakarą. Jame bus pristatyta Aloyzo Barono knyga "Vėjas lekia lyguma" ir paskelbtas LB Woodhaven jaunimo rašinio konkurso laimėtojai.

SCRIBER LEIDYKLA Niujorke išleido britų povandeninio laivo buvimo karininko Louis Fitz Gibon knyga "Katyn", kurioje pateikiamas Katynės sovietų nužudytų lenkų karininkų sąrašas. Iš viso ten buvo nužudyta 4.143 karininkai, jų tarpe nedidelis skaičius karių ir civilių. Knygos puslapiuose randamos lietuviškos pavidės: A. Gaida, M. Dulas, T. Dubas, A. Gabrys, M. Kardas, A. Galas, J. Mikula, A. Murza, L. Zemaitis (Zomojtel), L. Morgulis, S. Selekas, J. Vitula, L. Kopis, F. Gaurys, P. Rogola, R. Kalpas, A. Pasieka, A. Paprotas, M. Rybus, V. Zyla, V. Kitlas, A. Polukaitis, V. Karbus, D. Bajorunas, I. Jernas, J. Dyga, T. Prauza, E. Griaudas, S. Tuora, H. Pakulnis, J. Pitula, R. Dyba, M. Klinga, E. Kunda, J. Sova, J. Kopras, R. Raišys, T. Alamas. Kaikuriuos šių pavardžių yra tiek lietuviškos, kad negali būti abejonės dėl žuvusiųjų lietuviškumo. Galimas dalykas, jie yra Vilniaus krašto lietuviai, karo metu dingę be žinios.

Argentina

ARGENTINOS LIETUVIŲ JAUNIMAS 1972 m. sausio 6-8 d.d. rengia studijų savaitę, sausio 10-16 d.d. — jaunimo stovyklą. Į šiuos renginius yra kviečiamas Urugvajaus ir Brazilijos lietuvių jaunimas. Gauta žinia, jog Brazilijos yra pažadėjęs atvykti PLB valdybos pirm. St. Barzdukas dėsiti lituanistikos mokyklų mokytojų kursuose. Jis taip pat yra kviečiamas ir į Buenos Aires. Jaunimas pageidautų, kad jo viešnagė sutaptų su minėtai dienių renginiais.

LIETUVIŲ PRANCISKONŲ provincijolas kun. Jurgis Gailiusis, OFM, spalio pradžioje lankėsi Avellanedoje, kur turėjo progą susipažinti su parapija, šeštadienine mokykla, muziejum, "Laiko" spaustuve, dalyvauti ansamblio "Rambynas" metinėje šventėje, pasakyti pamokslą lietuviams. Jis čia buvo užsukęs iš Tėvų pranciskonų provincijolų suvažiavimo Kolumbijoje.

Australija

MELBURNO LIETUVIŲ KATALIKŲ Moterų Draugija atšventė dvidešimtmetį. Ji buvo įsteigta 1951 m. rugpjūčio 5 d. Gilią darbo vagą yra

Advokatas
EUGENIJUS KRONAS,
B. Sc., B. C. L.
32 James St. So.,
Royal Bank Building,
suite 614,
tel. 522-8781
Hamilton, Ontario

Advokatas
EUGENIJUS KRONAS,
B. Sc., B. C. L.
32 James St. So.,
Royal Bank Building,
suite 614,
tel. 522-8781
Hamilton, Ontario

